

Az eminens történétíró

TÖRETLEN Romsics Ignác Széchenyi-díjas történész jó eséllyel utolsó könyvét Kosáry Domokos életéről készítette. Ismeretségük okán a könyv nemcsak a történétírói nagyságot, hanem a magánembert is megmutatja.

HANTÓ FRUZZSINA

Ahogy Kosáry Domokos nem készült történésznek, úgy nem tervezte kezdetben Romsics Ignác sem, hogy könyvet ír róla. Aztán Kosáryból mégis az egyik legkiválóbb történétíró lett a 20. században, a róla szóló könyv pedig mostanra, majdnem húsz évvel halála után elkészülhetett. „Születésének 110. évfordulójára 2023-ban rövid cikkben emlékeztem meg róla, ennek fogalmazása közben jutottam arra az elhatározásra, hogy életem valószínűleg utolsó könyvét neki szentelem, az ő életének” – mondta Romsics Ignác a Magyar Tudományos Akadémián tartott könyvbemutatón. A történész elárulta, kezdetben egy nagyobb tanulmányban, eszszében gondolkodott, aztán menet közben derült ki, Kosáry akkora és olyan értékes hagyatékot hagyott maga után, hogy az megkíván egy komplex biográfiát. Kutatásában nemcsak a Pest Megyei Levéltárban őrzött több mint 300 doboznyi iratanyag segítette, hanem Kosáry családja is, akik, mint a történész kiemelte, támogatásukról biztosították, még akkor is, mikor „mindenféle udvariatlan kérdéssel” kereste őket. A Kosáry Domokos című könyv ugyanis nemcsak a történétíró munkásságába, világlátásába enged betekintést, hanem a magánemberhez is fogódzót nyújt. Romsics Ignác volt olyan szerencsés, hogy életében jól ismerhette, mint arra Hunyady György, az MTA rendes tagja is rámutatott a kötet ismertetésénél. Kosáry többek között megismerkedésük hajnalán hosszú idő óta az első becsületes hangnak nevezte viharos intézeti bemutatkozása során, később pedig támogatta Romsics akadémiai karrierjét.

Hunyady kiemelte, a kötet borítóján látható jól fészült, komoly

Romsics Ignác a Magyar Tudományos Akadémián rendezett könyvbemutatón

„Kosáry identitása a nyugati kultúra értelmi és érzelmi megéléséből fakadt, európai polgár volt, miközben nemzeti kötődése kikezddhetetlen maradt.”

FOTÓ: ILYÉS ZALÁN

fiú kiváló képességű, egy eminens volt. „Nincs nagyobb különbség, mint ami az eminens és a stréber között fennáll: az előbbi megfelelni akar, az utóbbi megmutatja magát a világnak, sőt, hajlamos azt is megmutatni, hogy annak milyennek kellene lennie” – jellemezte Hunyady Kosáry Domokost, akit szellemi függetlensége, személyes integritása emelt ki társai közül, aztán tette túl azon az időszakon is, mikor a kommunista hatalomátvétel egy időre megfékezte karrierjét, és 1957-ben hazaárulás vádjával börtönbe vetette. „Eörsi István” azt gyanította, hogy a szája sarkában megbújó ironikus mosoly volt sok-sok

INFÓ

ROMSICS IGNÁC
KOSÁRY DOMOKOS

Romsics Ignác: Kosáry Domokos
Helikon Kiadó
2025

konfliktusának emberi oka, de ez az ironia korántsem bújt meg, hanem permanensen búj meg, akár éles hangú polémiaiban, amelyet előszeretettel folytatott hatalmi figurákkal” – mondta Hunyady. Kosáry identitása a nyugati kultúra értelmi és érzelmi megéléséből fakadt, európai polgár volt, miközben nemzeti kötődése kikezddhetetlen maradt. „Hazuságokkal nem lehet bármely nemzetet segíteni abban, hogy a realitásokkal szembenézzen, a sorsát elviselje” – idézte a kötet egyik zárógondolatát Hunyady. Kosáry ugyanis – halhatatlan eminens lévén – élete végén is harcolt az áltudományos nézetekkel szemben.